

Nepričakovani odstop bolgarske vlade in njegovi razlogi

Odstop naj pomeni odmik Bolgarije od Nemčije in Sovjetov?

Sofija, 15. februarja. m. Odstop vlade Georgija Kiosevanova je pomenila za vse politične kroge v Sofiji veliko presenečenje. Prej so govorili, da bo Kiosevanov po običaju odstopil pred sestankom narodnega sobranja, in bo nato znova sestavil svojo vlado. Položaj pa se je pred nekaj dnevi razjasnil in so pričakovali, da se bo Kiosevanov z vlado pokazal tudi v sobranju. Zato o včerajšnjem Kiosevanovem odstopu širijo najrazličnejše razlage. Vse se zanima za razloge, ki naj bi bili neposredni povod za odstop in pa, če ni morebiti treba tudi iskati za odstop razlage v notranji ali zunanji politiki. Politiki krogi pa trjujejo, da je sestava nove vlade najboljši dokaz, da ne bo prišlo do nobenih sprememb, ne v notranji ne v zunanji politiki Bolgarije. — Uradni krogi so krizo vlade pojasnjevali nekako takole:

Kiosevanov je leta 1935 sestavil svojo vlado na podlagi zaupanja vladarja, ki pa sedaj meni, da je Kiosevanov srečno dopolnil vse naloge, katere je kralj Boris v svojem razglasu 21. aprila 1935 napovedal. Po sklenitvi večnega prijateljstva z Jugoslavijo in po ureditvi odnosov s sosedami, je Kiosevanov izpeljal še parlamentarne volitve in dobil v sobranju ogromno večino. Bolgarsko ljudstvo odobrava politiko kralja Borisa. Kiosevanov je svoje delo končal. To je tudi razlog za odstop. Ker bo večina ministrov iz prejšnje vlade ostala v novi vladi, se v bolgarski zunanji in notranji politiki ne bo nič spremenilo.

Belgrad, 16. februarja. m. Bodoči bolgarski zunanji minister dr. Ivan Popov je sredi ob 20.35 dopotoval v Belgrad. Predvčeršnjim je Popov odpotoval v Sofijo in se je takoj nato spet vrnil v Belgrad. Časnikarji so hoteli dobiti od Popova potrdilo, da bo postal vodja bolgarske zunanje politike. Popov je bil zelo utrujen in časnikarjem ni hotel dati nobene posebne izjave. Na vprašanje, če je prevzel vodstvo zunanjega ministrstva, je Popov dejal:

»Prosím vas, jaz sem vendar poslanik v Belgradu.« — Na vsa ostala vprašanja je Popov odgovarjal: »Samo potrpite, o vsem boste še obveščeni.«

Odhod nemškega trgovskega zastopstva iz Moskve

Moskva, 16. febr. Uradno poročajo: Sredi je zapustilo Moskvo nemško gospodarsko zastopstvo, ki se je tu pogajalo s sovjetsko vlado. Zastopstvo vodita veleposlanik dr. Ritter in poslanik dr. Schuur. Delegacija je končala pogajanja za sklenitev nemško-sovjetskega gospodarskega sporazuma. Pred odhodom je nemško zastopstvo sprejel komisar za zunanje zadeve Molotov in komisar za zunanjo trgovino Mikojaev.

Važna seja podonavske komisije v Bukarešti

Bukarešta, 16. febr. m. Iz angleških krogov poročajo, da bo stalna vsakoletna seja stalne donavne komisije v torek, zelo razgibana. Francoski in angleški zastopnik bosta zahtevala, da predsedstvo komisije odzamejo nemškemu delegatu in da ga podelijo zastopniku kake nevtralne države. Razen tega bodo govorili tudi o zahtevi Sovjetske Rusije, da bi ji priznali članstvo v komisiji.

Ameriški poslanik v Moskvi Steinhardt naj bi v kratkem obiskal finsko prestolnico in še enkrat posredoval za mir med Sovjeti in Finsko, pišejo švedski listi.

Sovjetski napadi na Karelijski ožini popuščajo

Štrašno poročilo očividca o 16 dnevni sovjetski ofenzivi

Finci so ponoči osvojili večino izgubljenih postojank

Helsinki, 15. febr. Havas. V finskih vojaških krogih izjavljajo, da sovjetske čete ne bodo mogle dolgo nadaljevati z napadi na Mannerheimovo črto. Ti napadi so bili izvedeni skrajno srdito, toda opažajo že precejšnjo utrujenost. Včeraj se je videlo, da napadi popuščajo.

Snoči so sovjetske čete z obupnimi napori poskušale prebiti Mannerheimovo črto na severnem delu Karelijske ožine, kjer reka Taipale loči obe armadi.

Sovjetski topovski ogenj pri Sumi je izredno močan. Sovjeti mečejo na finske vrste bombe v ogromnem številu. Finske baterije pri Bjerkeju so obstreljevale včeraj tudi kraje, kjer se zbirajo sovjetske čete za črtami. Potrjujejo vesti, da so Finci spet zasedli več postojank, ki so jih bili Sovjeti že zavzeli, pa so bili prisiljeni odstopiti nekatere druge položaje Sovjetom. Finci so uničili 13 sovjetskih tankov. Pri Muoksenu so Sovjeti izgubili čez tisoč mož.

Snočnje poročilo finskega vrhovnega poveljstva pravi:

London, 16. febr. o. Angleški tisk danes izredno poudarja nenadni odstop dolgoletne bolgarske vlade in navaja kot razlog za odstop pretesne zveze dosedanjega predsednika Kiosevanova z Nemčijo. Kralj Boris je Kiosevanova odstavil, ker so drugi bolgarski politični voditelji mnenja, da sedanja popolna gospodarska odvisnost Bolgarije od Nemčije bolgarskemu gospodarstvu škoduje. Če bi Nemčija v sedanji vojni ne zmagała, bi to pomenilo pri takem razmerju popoln gospodarski polom za Bolgarijo. Zaradi tega mora

Bolgarija gledati, da se taki morebitnosti izogne in mora dobiti vlado, ki ji bo znala zagotoviti koristne gospodarske zveze tudi z drugimi evropskimi državami.

Drugi razlog za odstop vidijo Angleži v prenamagelnosti med Bolgarijo in Sovjetsko Rusijo. Nobenega dvoma ni — po skušnjah, ki so jih doživele baltičske države — da Sovjetom tudi pri Bolgariji ni do drugega, kakor da bi tam dobili pomorska in letalska oporišča za svoje napredovanje na Balkan in proti Sredozemskemu morju.

Proti komunistični posveti med Ameriko, Italijo, Spanijo in Vatikanom v Rimu

London, 16. febr. m. BVA. Diplomatski urednik »Observerja« pravi, da bosta 17. t. m. z italijansko čezoceansko ladjo »Rex« odpotovala v Evropo posebna Rooseveltova odposlanca Welles in Taylor. Oba bosta prišla skupaj v Rim. Po informacijah imenovanega lista, bo prvo delo obeh Amerikancev, da se bosta posvetovala v Rimu o komunistični nevarnosti, ki grozi krščanski omiki. List

navaja, da bo prišlo do posvetov med Vatikanom, špansko vlado, italijansko vlado in Rooseveltovimi odposlancema v Rimu. List pravi dalje, da opažajo živahno izmenjavo misli o komunistični nevarnosti med špansko in italijansko vlado. Na rimskem sestanku bodo podrobno obravnavali odnose med Nemčijo in Rusijo. Od nikoder pa ni mogoče izvedeti, če bo kateri od obeh Rooseveltovih odposlancev obiskal tudi Moskvo.

Napovedi o bližnjem obisku romunskega kralja Karola v Rimu

Italija posreduje tudi med Madžari in Romunijo

Rim, 16. febr. m. V Rim je dopotoval voditelj romunske mladine Sidorovici. Njegov obisk spravljajo v zvezo z beneškim sestankom med italijanskim in madžarskim zunanjim ministrom ter z belgradsko konferenco držav Balkanskega sporazuma. Trdijo, da skuša italijanska politika razširiti svoj vpliv na Balkan in Podonavje. Doslej je delovala Italija povečini v Belgradu in Budimpešti za zblizanje Jugoslavije in Madžarske. Ker pa v Rimu mislijo, da so danes najbolj koščljivi odnosi med Madžarsko in Romunijo, bo odtlej Italija še bolj

posredovala in vplivala, da bi prišlo čimprej do rešitve vseh madžarsko-romunskih spornih vprašanj. Zatrjujejo, da trajajo že delj časa pogajanja med Romom in Bukarešto za obisk romunskega zunanjega ministra Gafencu v Rimu, kakor je to napovedal v enem izmed svojih zadnjih člankov že znani časnikar Virginio Gayda. Isti krogi trdijo, da bo Gafencu prišel v začetku marca v Rim in bo pripravil vse za uradni obisk romunskega kralja Karola v Rimu. Ta obisk bi bil v prvi polovici aprila.

Opomni turškega tiska:

Turčija mora biti spomladi pripravljena na vojno!

Ker se ne spleča napad na zahodu sili Nemčija Sovjete na naskok v Aziji

Carigrad, 16. febr. o. Današnji turški tisk prinaša članke, v katerih opominja turško ljudstvo, naj bo pripravljeno spomladi na vojno. Ti članki so za trdno pisani po višjem naročilu in je treba v njih videti namen vlade, da počasi pripravi ljudstvo za morebitni vojni spopad, pri katerem bi pomagala tudi Turčija.

Dosedanji pitek vojnih dogodkov kaže, da bi kmalu utegnile biti ogrožene pravice in koristi Turčije ter njena samostojnost sama. Turško ljudstvo mora na to možnost biti pripravljeno.

Listi podpirajo svoje napovedi in opomine

s tem, da prihaja nemška vojska v Rusijo, da Rusija naglo dela utrdbe na Kavkazu ter pripravlja oporišča za napad. Ni dvomiti, da Nemčija sili Rusijo, da bi spomladi začela z napadalno akcijo, ali v južnovzhodni Evropi, ali pa v Prednji Aziji. Na obeh krajih bi bila ta akcija naplerjena proti Turčiji, ki se Sovjetom ni hotela ukloniti.

Po sodbi turškega tiska sili Nemčija Rusijo na vojno zaradi tega, ker je prepričana, da bi vojna z Rusijo izmzogla Anglijo in Francijo, katerima bi potem Nemčija narekovala svoj mir. Plačala pa naj bi ta mir Rusija. Nemški vojaški voditelji so prišli do spoznanja, da bi naskok na zahodu ne prinesel uspeha, ki bi bil vreden žrtve, kakršne tak napad zahteva. Zaradi tega hoče Nemčija poslati v boj Sovjete. Njihova prva naloga naj bi bila, zlomiti Turčijo ter odpreti pot sebi in Nemcem v Azijo.

Toda Turčija se te nevarnosti zaveda in zavedajo se je njeni zavezniki Angleži in Francozi, ki so zaradi tega zbrali na bližnjem Vzhodu mogočno armado. Turško ljudstvo pa se mora na nevarnost pripraviti z vsemi svojimi silami.

Poveljnik velike holandske ladje »Burgerdijk«, ki jo je potopila nemška podmornica, je ob prihodu domov izjavila, da je bila ladja potopljena brez razloga in brez potrebe.

Nemška prosvetna organizacija »Kraft durch Freude« je priredila za delavstvo velikih kemičnih tovarn v Leverkusenu, koncert jugoslovanske godbe.

Prevoz 30.000 vojakov iz Avstralije v Egipt je največji pomorski prevoz v zgodovini in priča, da Anglija in Francija popolnoma obvladujeta morja, sodijo angleški listi ob tem dogodku.

k molku daljnometne sovjetske topove, ki so 14 dni obstreljevali Vibourg, pri Summi smo tudi uporabili nekaj sovjetskih tankov, ki so padli v naše roke in smo jih takoj obrnili proti Sovjetom. Včeraj smo bili tudi priča presenetljivega dogodka, da se je neki sovjetski letalski oddelek nad našimi črtami obrnil proti svojim tovarišem in se spopadel v zraku z njimi. Rdeči letalci so sami zbili en bombnik, ki je padel za naše postojanke.

Helsinki, 16. febr. o. Jutranja poročila pravijo, da so Finci z nenadnim nočnim napadom, pri katerem je sodelovalo tudi letalstvo, osvojili večino prednjih postojank. Iz katerih so se bili včeraj pri Summi umaknili. Ob reki Taipali so odbili napad dveh rdečih divizij, ki sta skušali za vsako ceno predrti finske obrambne črte. Včeraj je bilo sestreljenih 16 rdečih letal.

Vesti 16. februarja

Predsednik združenih držav, Roosevelt, se je včeraj ukrcal na vojno ladjo »Tuscaloosa« in bo z njo nekaj časa križaril po Atlantskem morju. Zdi se, da bo to potovanje izkoristil za brežične razgovore z angleško, francosko in italijansko vlado.

Neka angleška križarka je včeraj potopila spet eno nemško podmornico. To je peta podmornica, izgubljena ta teden.

30.000 delavcev mora kидati sneg po newyorških ulicah. Snežni viharji, ki divjajo več dni v vseh severnih pokrajinah Zedinjenih držav že 48 ur, so povzročili veliko škodo. Število smrtnih žrtev je doseglo 60. V samem Newyorku je umrlo 15 ljudi. Število ranjenih znaša več sto. Zaradi ogromnih ovir je prekinjen promet v mnogih krajih Severne Amerike, posebno v Novi Angliji.

Vodja Nemčije Hitler je naročil ministru za delo dr. Leyu, naj izvede obširno zavarovanje nemškega naroda za primer starosti. Hitler pravi v svojem pismu, da mora novi zakon o starostnem zavarovanju spominjati za večne čase nemški narod na skupno borbo za svobodo, neodvisnost velike nemške države.

Se. ote Pij XII je sprejel včeraj zastopnika argentinskega vojaškega odposlaništva, ki odhaja iz Evrope. V nagovoru jim je poudaril željo, da bi Kristusov križ spet zavladal nad Evropo.

Vodstvo ruske komunistične stranke je odločilo letni zbor osrednjega odbora, ki bi se moral sniti konec februarja. Razlogi za odlog so v tem, da so pokrajinski zbori komunistične stranke pokazali silno nezadovoljstvo nad zunanje-političnim, notranjim in vojaškim položajem Sovjetske Rusije po sklepu pogodbe z Nemčijo in po začetku vojne s Finsko. Vodstvo stranke se boji, da ne bi na seji glavnega odbora prišlo do razdorov.

Voditelj nemških cestnih del, general Todt, se je vrnil s svoje poti po Kavkazu, kjer je pregledal ozemlje, na katerem naj bi Nemci začeli graditi za Rusijo 11 avtomobilskih cest — poroča »Paris Soire«.

Angleški vojni minister Stanley je včeraj pregledoval angleške čete v prednjih jarkih francoskega bojišča.

James Roosevelt — najstarejši sin predsednika Roosevelta, se bo ločil od žene na njeno zahtevo. Stvar je vzbudila veliko pozornost, ker je Roosevelt eden vodilnih mož ameriške filmske industrije.

Do silovite eksplozije je prišlo v kolumbijski prestolnici Bogoti, kjer je zletela v zrak osrednja državna smodnišnica. Neki delavec je po ne previdnosti spustil na tla zaboj razstreliva in povzročil eksplozijo, ki je zahtevala veliko mrtvih in ranjenih.

Anglija je trdno odločena z vso silo odgovoriti na napade nemških letal, ki bombardirajo angleške ribiške ladje ter streljajo na mornarje s strojnimi, je izjavil pravosodni minister John Simon.

13 kg bankovcev so odnesli neznan vlomilec iz blagajne na letališču Caracas v Venezueli. V blagajni je bilo 300.000 dolarjev, ki bi jih letalo moralo odpeljati neki petrolejski družbi »Standart Oil«. Zaradi tatvine so prijeli dva ameriška uradnika na letališču.

Maršal Göring, voditelj nemškega vojnega gospodarstva, je imel snoči velik govor o nemških gospodarskih potrebah v vojni. Dejal je, da je upanje za uspeh angleške blokade majhno, ker so temelji nemškega gospodarstva trdni. V gospodarskem boju Nemčiji nihče nič ne more, pač pa so v zadregi Angleži, ki bodo morali zdaj vpeljati nakaznice za živila. Nemčija ima 7 milijonov ton žita v skladiščih, angleške žitne zaloge pa počivajo na dnu morja. Maršal je napovedal zvišanje cen mleku in maslu ter končal svoj govor: »Treba bo še bolj stisniti pas, a zmaga je naša.«

V severnih evropskih državah z velikim zanimanjem spremljajo obisk ameriške veleposlanika iz Moskve, Steinhardta, po baltičskih državah. Njegovo potovanje je v zvezi s sovjetskimi pripravami proti tem državam, kakor je bilo v jeseni njegovo potovanje na Finsko, Švedsko in Norveško.

Angleška vlada ne bo nikdar dovolila letalskih napadov na ženske in otroke in na civilno prebivalstvo, je še enkrat poudaril ministrski predsednik Chamberlain včeraj v poslanski zbornici.

V ameriških krogih vlada veliko razburjenje zaradi sporočila nemške vlade, da bodo nemške podmornice potopile vsako ameriško ladjo, ki bi šla v kako angleško kontrolno pristanišče na pregled. Ameriške ladje po zakonu o nevtralnosti ne smejo voziti tihotapskega blaga in ne pluti v angleška pristanišča. Če bo Nemčija res začela potapljati ameriške ladje, naj se spomni, kaj je privedlo do vstopa Amerike v svetovno vojno na strani Anglije in Francije. Tako pišejo ameriški listi.

Usoda sovjetskih ranjencev na karelijskem bojišču je strašna. Zakaž večina ranjencev obleži brez pomoči in zmurne, ali pa jih pomečajo lastni tanki. Je povedal neki švedski zdravnik prostovoljec, ki se je vrnil s karelijskega bojišča.

Strahoviti plazovi v Dalmaciji

Strahovita nesreča pri Tomislav gradu
Split, 16. febr. j. I. Tomislav grada poročajo o strašni nesreči, ki se je dogodila v bližnjih vaseh. Mnogo ljudi je izgubilo življenje. Porušeni pa je tudi več hiš. Snežni plazovi z bližnjih hribov so se zgrnili nad vasi Cebarevi, Kovači, Dol, Brisnik, Omor in Borčane. Ubilih je bilo v teh vaseh 11 ljudi, in sicer dva moška, sedem žensk in dva otroka. Poleg hiš je plaz uničil tudi več staj z živino vred. V vasi Borčane je zasul hišo kmeta Petra Spikiča, pet ljudi, ki so bili v hiši, je plaz usmrtil. Zraven Danilovgrada so se vsuli plazovi na dve hiši, pri čemer sta bili ubiti dve deklici. Vse vasi so ostale brez hrane, mnogi drugi ljudje na brez strehe.

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri

Sijajna burka René Clairova umetnina

Strah na graduBOMBA SMEHA!
KINO UNION, tel. 22-21**Zborovanje letalskega kluba „Naša krila“**

Snoči je bil v prostorih Avtomobilskega kluba v Kazini občni zbor Oblastnega odbora Aerokluba „Naša krila“ v Ljubljani. Delo, ki ga Aeroklub vrši, je zlasti danes važno, in prav bi bilo, če bi bil deležen pozornosti, posebno pa podpora na višjih mestih. In to zaradi pomembnosti naloge same in zaradi požrtvovalnosti, s katero so se ljudje zagrizli v delo, katerega važnost in pomembnost se dobro zavedajo. Iz poročil smo videli, da je klub svojo nalogo v polni meri izvršil ter izbral vse možnosti, da se je delo nemoteno in uspešno nadaljevalo.

Predsednik dr. Orel je skupščino otvoril ter pozdravil navzoče, tako zastopnika banovine banskega svetnika Pokljukarja in zastopnika mestne občine gosp. polk. Andrejko, in v lepem nagovoru razgrnil klubovo delo in cilj: krepitev našega narodnega letalstva. Nagel razlog letalstva je postavil narode pred nove naloge. Močno zračno brodogradništvo in zadostno število dobro izvežbanih pilotov je najboljšje jamstvo za varnost državnih meja. Naše letalstvo je sicer še mlado in številčno ne dosega letalstva drugih držav, razpolaga pa s sposobnimi, spretnimi in pogumnimi letalci. Pod krili Aerokluba se zbira in organizira v podmladku mladina, da z izdelovanjem letalskih modelov dobi osnovne pojme o letalih, zlasti pa da se v mladih srcih budi želja postati pilot. Klub je v ta namen priredil številne prireditve in tečaje.

Iz tajniškega poročila g. Osane posnemamo, da se je pilotska šola povečala, ker se je poročalo tudi zanimanje za pilotžo. Mnogo dela so dali krajevni odbori, ki jim primanjkuje sredstev. Oblastni odbor bi jim prav rad ustregel, če bi ne bil povsem odvisen od višjih mest ter more pomagati tudi samo iz omejenih sredstev. Poleg tega pa je bila dana subvencija proti obvezi, da se doseže predpisane uspehe in da je šlo delo v to smer. Obilo dela so dale prireditve ter meetingi po deželi in veliki me-

ting v Ljubljani v začetku avgusta lanskega leta. Glede na živahno delo na Blokah se je tudi upravnno poslovanje močno povečalo. Mednarodne konference v Varšavi meseca maja se je udeležil g. dr. A. Kuhelj, mednarodne tekme modelarjev v Londonu pa g. Čenčič.

Za blagajnikom g. Hribarjem je podal poročilo g. dr. Rape za motorno sekcijo. Bilo je 12 prireditev. Na teh prireditvah in ob priložnostnih poletih za pasajirje na ljubljanskem letališču je bilo v sezoni 1542 poletov, občinstva pa je bilo ca. 67.000. Vse to delo je bilo izvršeno s subvencijo, ki je znašala 5,8% od subvencije, dodeljene Belgradu, Zagrebu in Mariboru. Naše delo pa je bilo v efektu neprimerno večje. Belgrad in Zagreb skupaj sta imela na svojih prireditvah 36.000 občinstva in 1458 zračnih poletov.

Sekcija za trenajo je bila sicer skromno dotirana, izvršenih pa je bilo 694 poletov. Pilotska šola je sprejela 19 gojencev, od katerih jih je končalo šolo 16. Za bodoče ima sekcija dober letiški park in nekaj prihrankov, tako da bo tudi v letu 1940 lahko prednjela.

Za modelarsko sekcijo je poročal g. Čenčič, ki se je udeležil tekem v Londonu. Med drugim je omenil, da se je pokazala potreba, da vsak letalec vsaj v glavnem pozna gradnjo letala. Podmladkov je 8, tečajev pa je bilo 30. Tekme so bile 3, razstave tudi 3. Najlepša razstava je bila podmladka meščanske šole v St. Vidu. — Omenil je knjigo prof. Andreja o letalstvu, ki je prva taka knjiga pri nas in ki čaka, da bi izšla.

Po poročilu jadranske sekcije, za katero je poročal g. Matijel in ki je bila, ravno tako v polnem delu kakor ostale, so bile volitve upravnega in nadzornega odbora, ki je ostal v glavnem isti. Sedle so volitve delegatov za občni zbor delegatov osrednje uprave v Belgradu, nakar je predsednik z vzklikom: Pojdimo na delo! občni zbor zaključil.

Od 1. aprila bo hrvaška banovina samostojno finančno poslovala

Zagreb, 16. febr. j. Hrvaški ban dr. Šubašič se je v Zagrebu pogajal glede pospešitve prenosa poslov iz notranjega ministrstva na banovino Hrvaško, zlasti pa za ureditev prenosa finančnih poslov. V Zagrebu pravijo, da je bilo vprašanje rešeno tako, da bo banovina Hrvaška začela samostojno poslovati, kar se tiče financ, 1. aprila. V Zagrebu so preračun izdatkov banovine že izdelali, sedaj pa tečejo pogajanja med Belgradom in Zagrebom za razdelitev državnih dohodkov, da bo mogla banovina z delom teh dohodkov kriti svoje izdatke. Pravijo pa, da banovina Hrvaška ne bo vpeljala nobenih novih davkov ali davkov.

Stališče Madžarov do JRZ

Belgrad, 16. febr. j. V Senti so imeli tamkajšnji Madžari politični sestanek, na katerem je govoril njihov veljak dr. Deak. Poudarjal je vlogo madžarske manjšine v notranjopolitični borbi in rekel, da so nekateri vrhovi med Madžare geslo o vojvodinski avtonomiji, toda nihče ni točno opredelil vsebine tega pojma. Tako geslo torej nima posebne pomena, ker niti dr. Maček ne zahteva avtonomije Vojvodine. Zato naj bodo tisti politiki, ki sodelujejo s HSS, previdni. Madžari morajo postaviti svoje pravice na temelje državnih zakonov in mednarodnih pogodb, s katerimi so zajamčene pravice madžarske manjšine. Madžari lahko izbirajo dve poti, namreč med HSS in JRZ. Treba je presoditi, kaj je boljše in bolj koristno. Vsekakor da JRZ oziroma sedanja vlada. Sedaj je namreč možno, da si izposlujejo od vlade več koncesij, je končal dr. Deak.

Hodžerova smola

Bihac, 16. febr. j. Jugoslovenski »prerok« Hodžer nima sreče, kadar oznanja svoj nauk. Včeraj je imel v Bihacu svoje zborovanje, na katerem je obravnaval na žolčen način, kakor le on zna, sporazum med Srbi in Hrvatji. Rekel je ogrožen, da sta Maček in Cvetković uničila državo, ker sta postavila med Hrvate in Srbe močno pregrado. Napadal je ostro tudi dr. Korošca. Končno je imenoval vse navedene politike »mesaršce«. — Čim je imenoval v tej zvezi imeni politikov, ki sta sklenila sporazum, so zborovalci začeli vzklikati za dr. Mačka in Cvetkovića in za sporazum. Hodžer je tako grošno vedenje občinstva do njega in njegovih naukov tako razburilo, da je prekinil govor in odšel. — V Bihacu pravijo, da so Hodžeru hvaležni za zabavo.

Smrt vznemirja Craigley College

Čutila je, da ji odnekod grozi nevarnost. Nekaj trenutkov kasneje so se spet začele klavirske ure. Vrata je prišla na Dereka Pamberleya.

Kakor je bil ta fant sicer neroden in trde glave, pa je bil v glasbi skoraj genijalen. Sofija je le s težavo delala z njim, saj jo je daleč poskakal po muzikalnosti in po čustvenosti.

Toda Pamberley je bil danes razburjen in ni nehal povpraševati po Moseju starišem. Ko se je spomnila, da tudi on epi v epalici »B«, se je Sofija odločila, da bo na njem preizkusila svojo novo vlogo.

Torej zares niste ničesar videli v spalnici? — ga je vprašala.

Stala je ob klavirju in gledala razmršene, ekoraj bele lase tega napoli idiota.

»Hm... Nič, gospodična Dodd. Toda vedel sem, da ta... da se mora nekaj takega pripetiti.«

Njegove blede oči so se ustavile na Sofijinih licih.

»Zakaj? Kaj hočete s tem povedati?« — Mose je bil... bil poreden, gospodična Dodd.

»O! Ne emete tako govoriti!« ga je precej slabo branila Sofija. »Saj hočete reči le, da ga niste imeli radi kajne?«

»Ime... imeti ga rad?«

Derek je vstal in Sofija je opazila, da je bil večji od nje

Pogreb orožnika Medena

Celje, 15. februarja.

Današnji pogreb pokojnega orožnika Medena Janeza v St. Jurju ob Taboru je pokazal, kako visoko ceni naše ljudstvo tiste, ki so v prvi vrsti poklicani, da delajo v korist naroda in države in s tem postavljajo v nevarnost svoje življenje — kakor je to storil pokojni Janez Meden. Mnogi ljudstva iz vseh krajev Savinjske doline, zlasti pa iz krajev, kjer je pokojni Janez služboval, so prišli izkazati svoje spoštovanje fantu, ki je padel pod zločinsko roko, dalje zastopniki oblasti, Medenovi predstojniki in tovariši.

Pokojnega Janeza Medena so že včeraj odpeljali iz Celja v Kaplo pri St. Jurju ob Taboru na dan njegove zaroke, s katero bi se moral v kratkem poročiti. Danes ob 9 dopoldne se je zbrala pred žilnikovo hišo množica ljudstva. Pred hišo so zapeli pevci moškega zbora iz Gotovelj pri Zalcu, pokojnikovi tovariši, žalostinko »Vigred se povrne«. Krsto pokojnega so nosili njegovi tovariši iz Celja, za njo pa so stopali orožniški tovaršnik major Vindakijevič Stefan, okrajni podnačelnik dr. Otrin in policijski nadzornik Zavec in Potokar, pokojnikovi sestri in brat ter drugo sorodstvo iz Begunj ter množica ljudstva. Ob 10 je bila v župni cerkvi sv. maša in žalni obred, katere je opravil domači župnik Pečnak. Pevski zbor je zapel v cerkvi žalostinko »Človek, glej, nakar se je razvil sprevod iz cerkve na župnijsko pokopališče.

Vsem udeležencem pogreba bodo ostale v spominu krasne poslovnice besede župnika Pečnaka pri odprtem grobu. Župnik je z lepimi besedami poudaril odgovorno službo orožnika, ki je v vedni nevarnosti za svoje življenje. Prosil je Boga, da bi bil pokojnemu Janezu milosten Sodnik in da bo Janez tudi svojemu morilec izprosil milost kasanja nad svojim groznim zločinom.

Major Vindakijevič je s svojim ganljivim govorom orisal pokojnikovo vrnico in vestno službovanje in se poslovlj v imenu njegovih tovarišev z obljubo, da bodo delali tako dolgo, da pride prosliti morilec v roke pravice. Množica je pokojnika zaklicala trikrat »Slava«, nakar je pevski zbor zapel žalostinko »Zbogom, o prijatelj dragi!«.

Z načrtom za preseljevanje Medimurcev v Slavonijo in Srem se prav resno bavijo Hrvatje. Tako bodo razbremenili pregrado naseljene kraje in poslali nove kmetovalce v kraje, kjer je premalo ljudi, zemlja pa silno rodovitna. Če bodo razmere ugodne, bodo s selitvami začeli že spomladi.

Ljubljana od včeraj do danes

Zdaj smo že izvedeli, kakšnega hudimana so včeraj imeli v Zagrebu. Tokrat so nas pa Hrvatje z »mrazotnim« rekordom temeljito posekali. Na zagrebškem letališču so včeraj namerili nič več in nič manj kakor 31° C! To so pa že salabolsko hude številke, take, kakršne smo brali prejšnji mesec in pa lanskega decembra v poročilih, ki so prihajale s Finskega! Presneto je moralo biti včeraj v Zagrebu »sveže«!

V Ljubljani je bilo do zgodnjih popoldanskih ur nebo lepo jasno, kazalo je, da bo tako ostalo prav do večera, pa še čez noč. Ljudje so se že menjili, kaj bo jutri, če bo ostalo jasno. Kakšnih — 30° C nam ne uide, so govorili. Toda v zgodnjih popoldanskih urah se je nebo kar na lepem začelo mreniti, sonce je obupavalo in že po kratkem času in brezuspešnem boju z oblaki izginito za živo zaveso. Vse je kazalo, da bomo dobili nagel vremenski obrat. Tudi temperatura je se sekala po svoje. Zjutraj je meteorološka v našem mestu namerila — 21,2° C. Dopoldneva se je temperatura dvignila na — 13° Celzija, zgodaj popoldne pa smo imeli celo samo — 8° C. Naglo se je torej dvigalo živo srebro. Proti večeru pa se je nenadoma visoko gori na nebu javil močan veter, ki je razstrgal oblarno prestiralo ter osvobodil luno »šajnac«. Ponoči je sijala svetlo in tudi zvezde so bile prav različne. Temperatura je spet začela padati, tako da je že v večernih urah prišla na — 13° C, do jutra pa je živo srebro v termometru še vedno padalo, tako da smo davi namerili v Ljubljani — 19° C. Nekoliko se je to že poznalo, precej »gorkejš« se nam je zdelo kakor včeraj. V Mariboru so imeli še zmerom — 24° C. Z izjemo Zagreba in obmorskih mest, kjer so imeli prav znano »podničsko« temperaturo, je mraz danes povsod kolikor toliko odnehal. Davi je posijalo sonce, kaže pa, da se ne bo moglo dolgo držati, ker se je nebo spet začelo oblačiti. Nekateri napovedujejo novo vremensko spremembo (kakor so bi bili tudi že pred dnevi) in pravijo, da utegnemo že v kratkem spet dobiti sneg, če ne celo dež.

Po Ljubljani še vedno nakladajo sneg, saj se ponekod po ulicah še vedno šopirijo močgne snežne trdnjave, izza katerih človek komaj vidi na drugo plat ceste. Kakor kaže, se bo zdaj topil bolj nerad, saj je struga Ljubljanske kar v celem zamrznila.

Po Ljubljani se drsajo

S šentjakobskega mosta je človek včeraj lahko opazoval romantičen prizor. Po zamrzli strugi sta se drsala dva fantiča, lepo brezskrbno in veselo, čeprav je bila v sredini struge letna plast še močno tanka. Vaskovrstne norčije sta počela, kakor jih pač že potuhnjati otroci. Kmalu se je nabralo nekaj gledalcev, ki so lahko brezplačno prisostvovali ter drsalni produkciji, za katero ni bilo po časopisih prav nobene reklame. Lepo reč smo čakali! Ljubljana je docela zamrznila, tako da se lahko hodijo nanjo drsat mestni otroci. Fantiča sta nekje zapazila železno lestvo, ki pelje navzdol do struge, pa sta se spustila in preskusila, kako trden je že led. Ko sta se prepečela, da je dovolj trden, sta se začela brezskrbno drsati. Njuno veselje pa ni trajalo dolgo. Kmalu se je prikazal stražnik, ki se jima je zagrozil in ju spodbil iz struge na breg. Prav je naredil, kajti sredi struge je imela včeraj še pretenek led kakor se je dalo opaziti ob pogledu z mostu v vodo, kjer se je prav lepo poznalo vrvanje. Danes pa je tudi sredi struge že trdno zamrzla. Seveda pa s to našo ugotovitvijo še ni rečeno, da bi se zdaj otroci smeli drsati po Ljubljani! Kar lepo na bregu naj ostanejo!

Sredi ceste je zmrznil

Sedanji hudi mraz je povzročil že precej nerodnosti in sitnosti povsod. Dan za dnem prihajajo vesti o novih nesrečah. Iz marsikaterega kraja so tudi že prišle vesti, da je ta ali oni zmrznil, zlasti tam, kjer so med posameznimi kraji večje razdalje. Taka vest je prispela danes zjutraj tudi z Lesnega brda tam pri Horjulu.

Davi, ko so se navsezgodaj odpravljali delavci na jutranji vlak, so sredi ceste še v poltemi zagledali nekaj črnega. Pristopili so in pogledali, in z grozo spoznali, da gre za človeka. Sklonili so se in ležečega strelili. Človek pa se ni zganil, trdo je omahnil nazaj — bil je mrtev, zmrzel. Ko je šel proti domu, je na potu omagal, hotel se je odpočiti pa ga je dohitela smrt. Delavci so v njem spoznali obžezanega posestnika z Lesnega brda, Karla Potrebujca. Pokojni je bil vedrega in prijetnega značaja. Bil je star šele okrog petdeset let.

S preprogi mi cigani! I udi

Lepega pitčka so te dni na prošnjo ljubljanske policije pripeljali iz Zagreba v naše mesto. Gre za Bosanca M. S., ki je prodajal okrog po deželi preproge kakor jih prodaja mnogo njegovih rojakov. Lansko leto oktobra meseca je na Jesenicah in v Ljubljani razvil nenavadno »delavnost«. Dejal si je, čemu člo-

vek ne bi na lahek nain prišel do denarja, — pa je začel prodajati ponarejene perzijske preproge, ki so bile napravljene tako dobro, da jih je kar težko ločiti od pristnih, močno dragocenih perzijskih preprog. Marsikakšne take »perzijske« preproge se je na lahak način iznebil, in marsikakšen »jurček« se je znašel na »ta kontoe« v njegovem žepu. Ljudje so mu zapuili in kupovali »perzijske« preproge, — saj jih je res težko ločiti od pristnih — pa tudi M. S. je znal za svoj posel in za preproge govoriti nadvse imenitno, prav kakor zna večina naših južnih bratov. Na Jesenicah je za eno »perzijsko« preprogo dobil od neke gospe štiri tisoč dinarjev in 280 holandskih goldinarjev. Pa tudi v Ljubljani je našel nekega trgovca, kateremu je za težke, trikrat pretežke denarce prodal štiri »perzijske« preproge. Tisti, ki so od njega te preproge kupili, so dejansko že zdavnaj obupali, da bi še kdaj našli kakšno sled za tem sleparjem. Vdali so se v božjo voljo in že preboleli brez potrebe in koristi zapravljene, tisočake. Toda pokazalo se je drugače. Možaka je najprej zgrabila zagrebška policija, ki ga je zdaj nekoliko »posodila« še ljubljanski, da ga bo malo podrobneje izprašala.

Rezervni častniki so zborovali

V Kazini je bilo snoči zborovanje rezervnih oficirjev, ki so ga udeležili rezervni oficirji v velikem številu in brigadni general Jovo Kubišič, ki je zastopal komandanta divizijske oblasti. Po poročilih odbornikov o delu uprave je bila sprejeta resolucija, v kateri združenje rezervnih oficirjev ugotavlja, da je ves naš narod trden in nezlomljiv v odločnosti za obrambo domovine, da so vedno pripravljeni rezervni oficirji izpolniti dolžnosti od kralja in domovine ter da bodo nadaljevali svoja prizadevanja, da bi se v sedanjih trenutkih usodopolnih odločitev zdrave narodne sile združile v skupnem delu za duhovno pripravo in gmotno usposabljanje naroda in vojske za velike naloge bodočnosti. Zbor se zahvaljuje ministru vojske in mornarice armijskega generalu g. M. Nediču za ogromne in uspešne reforme, s katerimi je postavil rezervne oficirje na mesta, ki jim pripadajo in jim omogočil napredek pri strokovni izobrazbi. Prav tako se zbor zahvaljuje komandantu dravske divizijske oblasti divizijskemu generalu V. Drag. Štefanoviču za vsestransko razumevanje in podporo ter aktivnim oficirjem, ki svoj prosti čas posvečajo izobrazbi rezervnih oficirjev.

Zbor naroča upravi podbora, da skupno s srednjo upravo vztrajno in odločno nadaljuje svojo akcijo, da se uredi gmotni položaj rezervnih oficirjev in njihovih družin v primeru večb in mobilizacije ter da se tudi glede prejemkov v vsem izenačijo z aktivnimi oficirji, s katerimi so izenačeni po svoji dolžnosti.

Nato je bil izvoljen nov upravni odbor katerega predsednik je ostal še naprej inž. Bevc.

Zasledovanje morilca Haceta

Tisoč din nagraje za razbojnikovo glavo je dal neki škofjelečan. Orožniki in policijski agenti so kljub strupenemu mrazu (— 20 do — 24 stopinj Celzija) noč in dan zasledovali morilca, ki pa se je najbrž umaknil v smeri proti Zagorju ali pa morda celo proti Kamniku. Več orožnikov se je moralo danes zaradi hudih ozeblin, ki so jih dobili pri zasledovanju morilca, zateči k zdravniku. Včeraj in danes se je prijavilo oblastem še večje število mož in fantov, ki oboroženi pomagajo pri zasledovanju Haceta. Vsekakor je skoraj gotovo, da se je morilec pri sedanjem hudem mrazu zatekel h kakšnim ljudem, pri katerih se skriva, zato je potrebno, da se razpiše na njegovo glavo izdatna nagrada.

Danes dopoldne bodo krošnjarja Dunjaka soočili z gostilničarko v »Gozdni restavraciji« v Celju. Ugotovljeno je bilo namreč, da je bil Haca na pustni torek v tej restavraciji, in sicer najbrž z Dunjakom. Njegov sostanovalec, krošnjar Mato Antunovič, zelo obremenjuje Dunjaka, češ da on ve, kje je pisalni stroj, ki je bil ukraden v Zanggerjevi pisarni.

Za likvidacijo SUZOR-ja

Zagreb, 16. febr. j. Zagrebška Delavska zbornica in Hrvatska delavska zveza sta postavili predlog, da se OUZD likvidira, namesto te centralistične ustanove pa naj se imenuje posebno ravateljstvo, ki bi izvedlo prenosno tega urada in ustanovilo tri avtonomne blagajne delavske zavarovanja za področje banovine Hrvaške, za Slovenijo in za Srbijo. Ta predlog sta imenovani organizaciji predložili socialnemu ministru. Upajo, da bo predlog sprejet in da se bo tako ukinilo delovanje Osrednjega urada, ki ni bil drugega kakor koklja v socialnem zavarovanju, vrh tega pa je ta urad požel velik del dohodkov socialnega delavskega zavarovanja.

Sir Willfrid je neumorno nadaljeval s svojim delom. Ko je nazadnje razumel, da obstoji neka ameriška nevarnost, ni bil več sposoben misliti na kaj drugega. Postavil si je v dolžnost, da bo svoji okraj očistil vseh neželjenih tujcev. Vzel je vse odtise prstov, ki so se poznali na omari za perilo, ugotoviti pa je mogel samo prstne odtise gospe Blouser, ki je vanjo vrgla umazane rjuhe, ter MacPheya, ki je potožil truplo iz omare in ga odnesel v bolnišnico. Sir Willfrid je zasilil vse, ki so spali prejšnjo noč v šoli, med drugimi tudi monsignora Lucasa.

Vsi ti napori so imeli vendar zelo pičel rezultat: utrdilo se je samo prepričanje, da je morilec, če je sploh obstojal, tisto noč spal v šoli.

MacPhey je bil predstavljen vsem policajem v okraju. Policajem je bil izdan ukaz, naj bodo pripravljeni, da bodo vrtarju pomagali, kadar bo treba. Vsa prišlec v tem okraju je bil pod strogim policijskim nadzorom.

Omeniti moramo, da je MacPhey poročal siru Willfridu o Lucasovi pripovedki, toda šel policije je v prepovedko v celoti pripisal mladeniški domišljiji in preveč nabasane želodcu. Za svojo bolniško strežnico« je imel samo popoln prezir. Verjel je samo v dejstva, — v očitvena dejstva — ki se jih je dalo tudi nadzorovati. Kot bivši častnik je delal »znanstveno« trmačo na to, da bi pojasnil zločin in preprečil novo.

20

vih obeh pa je bilo nekaj divjega, nečloveškega... Sofija je zmedena pogledala v njegove roke.

»Kako močno zapestejete ima!« je rekla sama pri sebi. »Roke ima kakor odrasel mož.«

Spomnila se je, da je bil mladi Pamberley edini med učenci, ki je mogel žogo vrči od enega do drugega konca igrišča.

Zato jo je prevzel neki nepopisni strah. Zdelo se ji je, kakor da ima ta godba zvezo z dogodki preteklih noči. Kakor da bi se v njenih možganih začela odpirati neka vrata, vrata, za katerimi bo morda mogla zagledati nekaj strahotnega...

»Nehajte! Nehajte! Dosti Pamberley!« je vzkliknila Sofija in udarila z roko po klavirju: »Učite se skalole!«

Deveto poglavje.**Spopad.**

Strah gospoda Doda se ni uresničil. Nekaj preplašenih mater je res prišlo takoj naslednji dan po žaložbi, da bi do bile pojasniti. Toda dostojanstvo in samozavest ravnateljeve, predvsem pa dejstvo, da je gospa Bernard Mose pustila svojega pastorka v šoli, je doseglo, da so tudi one pustile svoje otroke v Craigleyju.

Niti sodna preiskava ni vznemirila staršev. Sir Willfrid Pamberley je držal besedo: omenjena ni bila niti afera Heller niti MacPheya prava dolžnost. Tudi državni tožilce je bil mnenja, da je boljše obdržati stvar v tajnosti, ker bi se z javnim raz-

pravljanjem potek preiskave samo še bolj zavrl. Sodišče je sprejelo izpoved gospe Blouserjeve in izjavo zdravnika Woodhouseja. V razsodbi je bilo rečeno, da je prišlo do smrti po nesrečnem naključju, in to je odobrila tudi porota.

Tako je dan po tistem pogrebu Craigley spet zaživel v svoji običajni prijetni vsakdanjosti. Pravi vzrok smrti, ki jim je izrgala njihovega tovariša, je ostal za druge dijakne skrivnostna, in kmalu jih je samo naziv Mose, namesto Mose mlajši, spominjal na žalostni dogodek.

Irvina sam ni bil videti posebno žalosten ker je bil izgubil svojega brata. Seveda je bil tudi on zvedel za zgodbo o Hellerjevih. Po kratkem času pa se je že mirno in sam sprejal po polju z namenom, da bi izpopolnil svojo rastlinsko in živalsko zbirko, ki se je bila z dediščino po Eriku že podvojila.

Ceprav je pogostokrat na svojih sprehodih srečaval svojo mačeho in MacPheya, pa v tem ni mogel ugneti kakšnega posebnega varnostnega ukrepa. Zdelo se mu je čisto naravno, da se zanj bolj brigajo kakor za ostale dijake, ker je bil tudi najboljši in najpametnejši med njimi.

Kar se pa gospoda Doda tiče, sta znala vkljub pričnosti gospe Bernard Mose, MacPheya in nekaj civilnih policajev, ki so se potikali po okolici Craigleyja, drug drugega prepričati, da je bilo vse to konec koncev le neljub dogodek. Običajni Anglež težko sprejeme kaj nenavadnega za delstvo

Od tu in tam

Odposlanstvo trideset muslimanskih veljakov je obiskalo te dni muslimanskega verskega poglavarja in brata pokojnega muslimanskega voditelja dr. Mehmeda Spaha reisu-ulema Fehima Spaha. Odposlanstvo je Fehima Spaha obiskalo z avtorizirano vlogo, da misli na ustanovitvi novo politično organizacijo, ki bi bila usmerjena drugače kakor pa politika ministra dr. Džafarja Kulenovića. Te vesti je Fehim Spaha že sam zanimal, toda odposlanstvo mu je reklo, da ga smatra ne samo za muslimanskega verskega poglavarja, temveč tudi za političnega naslednika dr. Mehmeda Spaha. Iz te izjave uglednih muslimanov bi se dalo vsekar sklepati, da si hočejo muslimani izbojevati novo politično oriento, ker bi se sicer ne dala enostavno razlagati ta akcija in izjava, da smatrajo Fehima Spaha za političnega naslednika pokojnega dr. Mehmeda Spaha. Znano je namreč, da je bil tako po dr. Spahovi smrti minister dr. Džafar Kulenović izvoljen od muslimanov za političnega naslednika dr. Mehmeda Spaha.

Bivši poslanec Mita Dimitrijević, ki je bil kot član radikalne stranke v prejšnji skupščini večkrat govoril za sporazum s Hrvati, je v zadnjih dneh dvakrat obiskal starega Aca Stanovjevića v Nišu in se z njim pogovarjal o raznih predlogih za združitev vseh radikalov, za kar se poteguje v prvi vrsti predsednik vlade Dragiša Cvetković. Mita Dimitrijević je nekak posredovalec med radikalnimi strankami. Čim se je vrnil v Beograd, je Dimitrijević takoj stopil v stik s svojimi prijatelji, nato pa je obiskal tudi podpredsednika vlade g. dr. Vladka Mačka.

Proti sodelovanju z JNS se je izjavil vojvodinski radikalni odbor v Norem Sadu. Predsednik tega odbora dr. Zivko Prodanović je govoril o ponudbi JNS vsem opozicijskim strankam, da bi vse skupno nastopile pri volitvah in vseh političnih akcijah, ki so naperjene proti sporazumu. Taktika JNS je prozorna: nepomembna stranka, ki se pa zna izkazati vedno kot spretna intrigantka povsod tam, kjer naj bi se kaj dobrega pričelo, se hoče obesiti na bolj močno in varno stranko, da bi pri prihodnjih volitvah na ta način prikrila svojo tragiko poraza, ki bi bil neizogibna posledica velikih grehov, ki jih je ta stranka zagrešila nad vso državo, zlasti pa nad Hrvati. Dr. Prodanović je rekel, da skuša JNS razburjati Srbe na Hrvaškem, račun pa naj bi potem plačala Vojvodina (očitno misli dr. Prodanović s tem povečan apetit Hrvatov po Vojvodini, ki bi nastal nujno, če bi kdo preveč zgaril na hrvaških tleh). Če bi glavni odbor radikalne stranke sprejel ponudbo JNS, potem bi stopil na trilo desko, tako je rekel v svoji izjavi dr. Prodanović.

Silno razburjenje je med hrvaškimi gledališkimi igralci povzročil osnutek nove gledališke uredbe za banovino Hrvatsko, katero mislijo v kratkem objaviti. V Zagrebu je odstopil vse odbor igralke stanovske organizacije v znak protesta, ker ni bil povabljen k sestavljanju nove uredbe. Enako razburjenje je zavladalo tudi med igralci v Osijeku. Vsi dolže, da je novi upravnik zagrebskega gledališča dr. Julij Benešić s tajnikom gledališča sestavil osnutek, ki se prav malo ozira na potrebe in želje igralcev. Tako bo to novo nezadovoljstvo znova poostilo še tako težke odnose med gledališko upravo in igralci v Zagrebu.

450 vagonov petroleja je pripeljala v Split italijanska cisterenska ladja »Giuseppina Giraldis«. Nafto je prevzela družba Jugoslovanski Shell in ga bo poslala v Daruvar, kjer ima svojo rafinerijo. Poročajo tudi, da bo v kratkem prispela še druga italijanska cisterenska ladja z nafto. Ker bo petroleja dosti, ne bo kmalu nobenega pomanjkanja, zlasti na deželi, ne več.

Rudarska proizvodnja se je lani v naši državi občutno dvignila. Nakopali so mnogo več premoga in lignita, mnogo več železne rude, bakra, svineca in boksita. Zaradi tega je bila tudi toplotna proizvodnja mnogo večja, enako tudi proizvodnja zemeljskega plina. Dobički so bili dosti večji, ker so bile cene posameznim rudam višje kakor leto prej. Zlasti se je podražil baker, katerega je naša država lani izvozila za 441 milijonov dinarjev. Ostalih rud je bilo prodanih v tujino za okroglo 350 milijonov dinarjev. V nekaterih rudah je bil izvoz zaradi zime in vojne sicer manjši, toda cene so bile dosti boljše.

Na Savi, Donavi in Dravi se je ponovno začel delati led in s tem je ustavljen spet dnevni plovba, s katero so komaj pred nekaj dnevi začeli. Hudi mraz je pritisnil tudi v ostalih delih države, zlasti pa v vzhodnem delu, kjer piha košava. Zeleniški promet je zelo oviran. Večji del avtobusnega prometa je ustavljenega, pa tudi trgi v mestih so zelo slabo založeni z živili, ker kmetje ne prihajajo na trg. Pri Donjem Milanovcu se je Donava spet dvignila in preplavila nadaljevalne komplekse zemlje in nov del mesta. Sedaj je zalitih 150 hiš. Iz južnejših krajev pa poročajo o snežnih metežih in zametih, ki so ponekod visoki tudi po štiri metre. Blizu Peči na skrajnem jugu je sneg zametel na poti štiri avtobuse. Podobnih neizgledov je še več, saj poročajo o zametih vlakov in o drugih prometnih ovirah. Ponovno pa so se pojavili lačni volkovi, ki prihajajo v vasi in koljejo živino. Ljudje so v borbi proti tem zverinam brez moči, ker se sestradani volkovi ne boje nobene nevarnosti. V kakšni stiski so ponekod ljudje, pa priča poročilo iz Sjenice v Srbiji, kjer so kmetje s svojih streh začeli puliti slamo, da bi prehranili svojo živino, ker jim manjka krme. Zaradi snega je vsak dovoz onemogočen.

Zaradi proizlakanega povzročanja stanarine je bila kaznovana pred sodiščem v Beogradu hišna posestnica Evgenija Gjorgjević. Njena nova namena je plačevala za stanovanje 1100 dinarjev. Ko pa je izvedela, da je njen prednik, ki se je novembra izselil, plačeval 150 din manj, je šla stvar prijaviti sodišču. Tam se je ugotovilo, da je hišna lastnica povzročila najemninno, čeprav zakonski predpisi določajo, da se najemnine za stanovanja in lokale ne smejo povzviševati niti za dinar. Hišna lastnica Gjorgjevićeva je bila obsojena na 3500 din denarne kazni, obenem pa je morala plačati stroške, da se je objavila ta razsodba v »Službenih novinah«.

V Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu pripravljajo nov osnutek za zaščito delavcev. Prejšnja določila pravijo, da dobiva bolni delavec zdravniško in vsako drugo pomoč 26 tednov, nakar ta pomoč preneha. Odslej naj bi dobival delavec to pomoč 52 tednov, pač pa bi se uknilo podeljevanje hranarine za prve tri dni bolezni, češ da dobiva delavec po določitih zakonah za prvi teden svoje bolezni itak vso plačo od delodajalca. Na ta način misli urad prihraniti precejšnje denarje, ki bi jih porabil za kritje višjih izdatkov v zvezi s podaljšanjem bolniške dobe od 26 na 52 tednov.

Angeli garjevih lic

Razprava o preračunu tehničnega oddelka

Ljubljana, 16. febr.

K poročilu načelnika tehničnega oddelka inž. Rueha navajamo še naslednje zanimive podatke: Država je dala za večja sistematska dela na plovnih in splavnih rekah 6,3 milij. din. Skupaj je bilo za hidrotehnična dela na razpolago 11,16 milij. din. Iz banovinskih sredstev je bilo za melioracijska dela na razpolago 3,9 milij. din, iz državnih sredstev pa 1,6 milij. din. Za vodovodna dela je bilo iz banovinskih sredstev na razpolago 1,9 milij. din, iz državnega proračuna 1,2 milij. din, iz državnega 50 milij. posojila 5,9 milij. din, iz posojila za skupinske vodovode pa 3,7 milij. din. Za banovinska poslopja se letno trošijo znatne vsote, zlasti mnogo zahteva preureditev v banski palači, katero je treba izdatno popraviti in obnoviti. Poročilo v nadaljnjem navaja, da je bilo prav temeljito tudi delo pri elektroinženjskih poslih. Na gradbeno ministrstvo so bili poslani obsežni predlogi za izpremembo zakona ter uredb, po katerih naj bi bili slovenski interesi čimbolj varovani. Važen je zlasti predlog o razlastitvenem postopku.

Inž. Rueh je podal nato še poslovno poročilo oddelka za elektrifikacijo. Elektrifikacijska akcija v banovini je lanko leto napredovala zelo lepo ter dosegla pomembne uspehe. V preteklem letu so si banovinske elektrarne z zgraditvijo daljnovoda Podlog-Trbovlje, s katerim je bila trboveljska elektrarna priključena na omrežje KDE, končno utrdile mesto vodilnega podjetja v elektrifikaciji dravske banovine. Od drugih elektrifikacijskih del, je bilo največ izvršenih na Dolenjskem in med njimi je najvažnejša dograditev krožnega daljnovoda Trebnje-Brežice—Novo mesto, ki bo že v nekaj tednih v obratu. Precej gradenj je bilo izvršenih tudi na Notranjskem ter na Gorenjskem in Stajerskem.

Posledice evropske vojne se kažejo tudi v elektrifikaciji dravske banovine. Vojna je povzročila znatno podražitev električnega materiala in vrhu tega dobave iz inozemstva neredno prihajajo.

Lansko leto je bilo v dravski banovini 885 električnih central, od teh 733 zasebnih, ki so proizvajali tok le za lastno uporabo, 102 pa sta proizvajali električni tok za oddajo drugim odjemalcem. Od teh elektrarn je bilo 642 vodnih, 154 kalorinskih, 39 pa mehaničnih. Učinek pogonskih strojev v teh centralah je znašal leta 1988 175.644 k. s. Učinek generatorjev pa 141.337 k. w. Skupna dolžina daljnovodov je dosegla 1882 km, elektrovdov nizke napetosti pa je bila 2277 km. Vse centrale so proizvajale v letu 1988 nekaj nad 306 milij. k. w. ur. Letos pa je po približnih podatkih sodeč porasla proizvodnja na 345 milij. k. w. ur. Proizvodnja električnega toka v lastnih centralah KDE je v lanskem letu kaj neznatno narasla, zaradi neugodnih vremenskih razmer. Zaradi tega se je zvišal tudi nakup električnega toka pri elektrarni v Velenju. Decembra lanskega leta so KDE dobivale električni tok tudi že od centrale TPD. KDE so torej v preteklem letu razpolagale z 31 milij. k. w. ur, kar pomeni v primeri s preteklim letom porast za 17,8%.

Največji odjemalec KDE je mestna elektrarna v Ljubljani, ki je v preteklem letu prevzela 6 milijonov 700.000 k. w. ur.

Gradnja električnih naprav je bila v preteklem letu pri KDE v polnem razmahu. Na Gorenjskem je bila v območju Završnice postavljena ob daljnovodu 20 k. w. transformatorska postaja v Koprivju, 10 k. w. postaja v Podkorenju, poleg tega pa je bilo izvršenih še več razširitev že obstoječih krajevnih omrežij. Na Notranjskem je najvažnejša gradnja 17 km dolgega daljnovoda Cerkljica—Stari trg, na katerega so bile priključene transformatorske postaje v Starem trgu, Igi vasi in Martinjaku. Vsega skupaj je bilo na Notranjskem zgrajenih 23.880 m daljnovodov, 4 transformatorske postaje in 30.000 m krajevnih omrežij. Na Dolenjskem je bilo v okolišju Novega mesta zgrajenih 10 transformatorskih postaj, 29 km daljnovodov in 65 km krajevnih omrežij. V Brežickem okraju je bilo zgrajenih 14 km daljnovoda, 3 transformatorske postaje, 30 km krajevnih omrežij. Pomembne so bile tudi gradnje v Savinjski dolini, Mislinjski dolini, v Zasavju itd. V celem se je v preteklem letu povečala dolžina daljnovodov KDE za 123.880 m, zgrajenih je bilo 28 transformatorskih postaj in krajevna omrežja so se povečala za 197.680 m. Poleg tega sta bili na daljnovode KDE priključeni dve večji transformatorski postaji, in sicer mestne občine v Novem mestu in Bonačeva na Vidmu pri Krškem.

Ob koncu leta 1989 so imele KDE v svoji upravi sledeče naprave: 5 večjih vodnih in 1 malo kaloriferno centralo za rezervo, 964.220 m daljnovodov, 8 zveznih transformatorskih postaj, 252 normalnih transformatorskih postaj in nekaj nad 1 milij. m krajevnega omrežja. V letu 1989 je bilo na novo elektrificiranih 17 občin in vsega skupaj 123 krajev z nad 23.000 prebivalci. 738 krajev s približno 800.000 prebivalci prejema električni tok od KDE.

Elektrifikacijski načrt banovinskih elektrarn za tekoče leto obsega v prvi vrsti ona dela, ki so bila lani začeta pa še nedovršena. Razen del, ki se že izvršujejo, pa je program gradbenih del za bližnjo bodočnost nakazan že z okolnostjo, da je bilo v preteklem letu zgrajenih veliko število daljnovodov visoke napetosti. Te investicije bo treba izpopolniti z gradnjo transformatorskih postaj in krajevnih omrežij. Izmed večjih akcij, ki čakajo nujne rešitve, je omeniti elektrifikacijo šmarnskega okraja, gornje Savinjske doline, slovenjegraškega in dravograjskega okraja, Pljuškega in Dravskega polja, Slovenskih goric in Slovenske Krajine, dalje čakajo elektrifikacije celih predelov na Dolenjskem, v Beli Krajini in kočevskem okr.

Poročilo načelnika tehničnega oddelka je najprej povzel besedo banski svetnik Kuder (Celje), ki je govoril zlasti za regulacijo voda v celjskem okraju in o potrebi zdrave pitne vode za nekatere vasi. V podobnem smislu in z močnim poudarkom o potrebah dobrih cest ter o njih vzdrževanju, kakor tudi o potrebi elektrifikacije v posameznih krajih so govorili nato še naslednji govniki, banski svetniki gg.: Deželak (Laško), Gologran (Celje), Jan (Radovljica), Remše (Gornji grad), Umnik (Kranj), Novak M. (Sostanj), Novak N. (Kamnik), Kac (Slovenska Bistrica), Bitnar (Crnomelj), Tovšak (Slovenjegradeec), Ratal (Novo mesto), Likar (Krško), Planina (Škofja Lj.), Križnik (Trbovlje), Arnež (Senezice). Maleršič

(Tržič), Rozman (Maribor), Kolman (Maribor d. breg), Prelog (Ptuj), Sadravec (Ormož), Lesar (Brežice), Skrabec (Kočevje), Kranjc (Logatec), Bačič (Murska Sobota), Zorenč (Šmarje pri Jelšah), Marolt (Ljubljana-okolica), Selih (Slovenske Konjice), Slavič (mesto Ljutomer), Štuhar (Ljutomer), Serbinec (Maribor-desni breg), Kugovnik (Prevalje) in dr. Leskovar (Maribor-mesto). Debatu k poslovnemu poročilu tehničnega oddelka je bila zaključena ob tri četrt na eno.

Preračun oddelka za socialno politiko in ljudsko zdravje

Popolnansko zasedanje banskega sveta je pričelo ob 18. Na sporedu je bil preračun oddelka za socialno politiko in ljudsko zdravje. Referat je podal načelnik A. Kosi.

Za splošno skrbstvo je imel od. na razpolago iz banovinskega proračuna 2.115.000 din, iz bednostnega sklada pa 2.350.000 din, skupno 4 milijone 465.000 din.

Za mladinsko skrbstvo ima banovina sama dva dejča zavoda v Ljubljani in v Mariboru. V oskrbi na stroške banovine je bilo skupno 422 otrok, bilo pa je tudi mnogo siromašnih rodbin, katere je podpirala banovina z mesečnimi podporami od 100 do 800 din.

V dobi šolskih počitnic je bilo oddanih v poštinske ustanove 513 otrok. Mnogo prispeva banovina za vaje (okoli 480.000 din). V splošno pomoč je bilo izplačanih društvom in zasebnikom 2,8 milij. din.

Za neposredno podpiranje brezposelnih, ki nimajo pravice do rednih podpor, je bilo nakazanih Borzi dela v Ljubljani podpora za 50.000 din. K omejitvi brezposelnosti je pripomogla tudi drž. dotacija poverjeništvu za preskrbo pasivnih krajev 1,4 milij. din, ki je bila razdeljena in porabljena za javna dela.

Lani je število izselencev v prekomorske dežele nazadovalo na 826 oseb. V kontinentalne dežele je odpotovalo na sezonsko delo 11.100 oseb, večinoma iz Prekmurja.

Škoda, povzročena po elementarnih neizgledih, je znašala lani okoli 50 milij. din. Skupno pa je bilo danih prizidatnih iz drž. in banov. sredstev okoli 1,4 milij. din podpor.

Banovinski zdravstveni zavodi razpolagajo z 1774 posteljami; upanje, da bo že letos odprt novi bolniški paviljon pri splošni bolnišnici v Mariboru, v katerem bo mogoče namestiti 240 bolniških postelj, se zaradi pomanjkanja finančnih sredstev žal ni uresničilo. Banovina ima skupno 7 bolnišnic: Maribor 606 postelj, Celje 436, Murska Sobota 140, Slovenji Gradec 152, Brežice 156, Novo mesto 134 in Ptuj 120 bolniških postelj. Zavod za raziskovanje in zdravljenje novotvorb, ki je že drugo leto v polnem obratu, ima 80 postelj.

V banovinski upravi sta dve hiralnici: v Vojniku pri Ptuj, na v poklicu pa čaka večje število za prevzem predznamenanih hiralcev.

Obstaja bojazen, da bo zvišanje cen živil ogrozilo finančno ravnotežje bolnišnic. V ta namen bodo služili rezervni krediti. Zaradi obubožanja prebivalstva se dohodki bolnišnic stalno nižajo in banovina mora sedaj zanje prispevati iz splošnih sredstev 6,5 milij. din.

Banovina ima tri zdravilišča: Golnik, Rogaske Slatine in Dobrovo, ki lepo napredujejo.

Ker v naši banovini manjka zavoda za preskrbo siromašnih, zapuščenih in osirotelih otrok iz predšolske dobe, bo treba v Ljubljani sezidati nov banovinski dečji dom za okoli 40 otrok. Sedanjí dečji dom v Streliški ulici v Ljubljani je absolutno premajhen in ima neugodno lego.

Glede pobijanja draginje je naša banovina predlagala tudi ustanovitev banovinskega odbora za pobijanje draginje. Pripravila je nadalje številne načrte za asanacijo in za tri nove zdravstvene domove. Čimprejše razširitve je potreben banovinski zavod za raziskovanje in zdravljenje novotvorb v Ljubljani. Zdravljenje siromašnega prebivalstva v podeželju se bo čim intenzivnejše izvajalo in racionaliziralo.

Poročilo načelnika g. Kosija je bilo zasedanje prekinjeno in se razprava nadaljuje danes dopoldne.

Nostrifikacija inozemskih posojil v rokah naših državljanov

Za pripravo nostrifikacije zunanjih posojil je prislo precej prijav, vendar je gotovo še mnogo lastnikov, ki so prezrli notice, ali pa odlašajo, češ da jim bo ugodnost nostrifikacije itak prišla v prid.

Da se pripravijo tla za tako organizacijo, je treba zbrati prijave in statistično ugotoviti stanje naložb, nato pa sporazumno določiti smernice za aranžman. Da ne bo pomote, za katere papirje da gre, je treba, da se prijavi — kolikor se še niso — vsi lastniki (tudi pravne osebe) nenostri-ficiranih obveznic posojil: obeh Blairov, Seligmana, mednarodnega stabilizacijskega in srpskih na zlate franke glasečih se predvojni (1993). Zaradi statistike zbiram prijave iz vse države brez obveze za vsakega in prosim za nujno prijavo, ki naj obsega: ime in naslov lastnika, nominalni znesek in vrsto posojila, čas nakupa. Po poteku 10 dni od dneva objave tega članka bom zaključil zbiranje in vsem, ki so se prijavili, naznanil uspeh in nadaljnja navodila, za javnost pa prav tako izdal poročilo. Prosim čimprej prijave in naslov: — Dr. Černe Ivan, gospodarski konzulent, Gajeva ulica 3, Ljubljana.

„Angeli garjevih lic“ v KINO MATICI

Ni dolgo tega, ko je naš list prinašal kot podlistek roman »Angeli garjevih lic«. Prav gotovo je vsebina tega romana ugajala vsem, ki so brali to izredno lepo, pretresljivo, socialno delo današnje dobe.

S filmom »Angeli garjevih lic« je dosegel režiser Kertez višek svojega dela, k čemur mu je v prvi vrsti pripomogla bogata vsebina in snov. Film je tako kakor roman poln napetih, neverjetnih prizorov, pomešanih z gniljivimi idilami in vzgledi močnatosti.

Tudi naš kraljevi dvor se je zanimal za ta izredni film in je po ogledu istega prejela tvrdka Warner Bros. iz dvorske pisarne posebno

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Ublatnost od	Veter (smern. in kosi)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	762,8	-1,0	85	10	0	—	—
Maribor	759,1	-2,0	90	4	0	—	—
Zagreb	761,1	-3,0	90	5	0	—	—
Belgrad	760,6	-3,0	90	10	W ₂	3,1	sneg
Sarajevo	750,4	-2,0	90	10	0	12,0	sneg
Vis	754,1	0,0	30	4	NW ₂	—	—
Split	754,1	0,0	40	4	N ₁	—	—
Kumbar	752,7	0,0	10	10	NW ₂	—	—
Zirje	751,1	-4,0	50	0	N ₂	—	—
Dubrovnik	754,1	7,0	60	0	NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Deloma jasno, spremljivo in občutno mrzlo vreme. Ponekod bo malo snežilo. Najnižja toplota zraka na letališču 25,6 °C. Snežna plast je 40 cm visoka.

Koledar

Danes, petek, 16. februarja: Julijana.

Sobota, 17. februarja: Frančišek Kl.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjtin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

»Protiletalska zaščita« — predavanja v radiu. Opozarja se, da bodo ob naslednjih sobotah, in sicer prvič dne 17. t. m. v radiu predavanja iz raznih panog protiletalske zaščite. Prva tri predavanja imajo sledeče naslove: Organizacija protiletalske zaščite in obveznosti glede gradnje zakonitost; Kako se vrše letalski napadi? Obramba in zaščitna sredstva protiletalske zaščite. Predavanja bodo vsakokrat med 18 in 19.

Sprejem uslužbencev v službo, ko se vrnejo z orožnih vaj. Predsednik ministrskega sveta in ministri notranjih del sta že lani naročila, naj podrejeni uradi intervencirajo za sprejem v službo vseh onih, ki se vrnejo z orožnih vaj, pri privatnih delodajalcih ali tudi pri avtonomnih ustanovah, če bi delodajalci ne marali sprejemati obveznikov po vrnitvi z vojaških vaj spet v službo najmanj z istimi pogoji, ki so jih imeli pred orožnimi vajami v službi in so zaradi orožnih vaj morali iz službe ter so tako izgubili službo ali zaposlitev. Državne in samoupravne ustanove morajo takojna prošnja epet sprejeti z istimi pogoji vse uslužbenke, ki so službo izgubili zaradi odhoda na orožna vaje. Zato so bile obveščene tudi vse državne, samoupravne in avtonomne ustanove, naj pozivamo na vaje ne izpraznujejo pri pozivu na vaje njih mest.

Dela enega največjih italijanskih mojstrov in skladateljev, skladbe Paganinija bo igral v ponedeljek, 19. t. m. kitarist Stanek P. k. k. Slavni violinist Paganini je bil velik prijatelj tega instrumenta in je mnogo pisal za njega. Slišali bomo 16 različnih Paganinijevih del. — Koncert bo v mali Filharmonični dvorani v ponedeljek, 19. t. m. ob 20. Vstopnice so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

Odkritje posebnega pralnega sredstva za volno in svilo. Brezplačno poskusno pranje s senzacionalnim novim sredstvom CISTINIT se vrši vsak popoldan v trgovini Lavric, Celovška cesta 28 (poleg pivovarne Union). Prinesite s seboj volnene ali svilene stvari.

Zenski samostani na Slovenskem je naslov predavanja, ki bo dr. Melita Pivec, ki je zbrala zgodovinske podatke o starih ženskih samostanih, ki so bili nekoč na naših tleh in so s svojim delom posegli v široke plasti našega naroda. Predavanje je opremljeno s ekliptičnimi slikami in bo zaradi tega zelo zanimivo za naše cenj. Zensko. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Sfiligoy za franc. cerkvi.

Ruska Matica. V 60-ih letih 19. stoletja so bile v Rusiji izvršene reforme (odprava tlačanstva, uvedba krajevnih samouprav, predvsem sodstva itd.), ki so do temelja izpremenile njen notranji ustroj. Ob priliki 75 obletnice reforme sodstva v Rusiji priredi Ruska Matica v ponedeljek, dne 19. t. m. ob 20, v prostorih Francoskega inštituta epominski včer z naslednjim eporedom: 1. Univ. prof. Evgen Spetorski: Uvodna beseda; 2. Univ. prof. Aleksander Maklecev: Slavnostni govor. Vstop prost.

Ljubliansko gledališče

DRAMA. — Začetek ob 20.

Petek, 16. februarja: Ob 15. Hudičev učenec. Ljublianska predstava. Izven. Globoko znizane cene od 16 din navzdol.

Sobota, 17. februarja: »Profesor Klepec«. Red A. Nedelja, 18. febr. ob 15: »Snežulčica«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Nepravilna ura«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

OPERA. — Začetek ob 20.

Petek, 16. februarja: Lok. Plesni večer Pie in Pina Mlakar. Izven.

Sobota, 17. februarja: »Trubadur«. Premierki abonm. Gostovanje Borisa Popova. Nedelja, 18. febr. ob 15: »Lumpacijs Vagabundus«. Izven. — Ob 20: »Rusalka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

zahvalo za to delo, z opazko, da lepšega socialnega dela še niso gledali.

Vsa večja mesta, kjer se je do sedaj film predvajal, so gledali to delo z največjo napestostjo in presenečenjem. Film priporočamo prav vsem slojem, osobito tudi našim ženam-materam, ki so najmerodajnejši faktor pri vzgoji naše mlade generacije.

Zasedba vlog je v najboljših rokah, tako James Cagney, ki direktno elektrizira človeka, Pat O'Brien, lepa Ann Sheridan in »mlada hollywoodska garda«.

Torej pomnite: Premiera filma »Angeli garjevih lic« je danes v kinu Matici

Kako živi sveti Oče

Od leta 1870 pa do leta 1929 so živeli papeži kot »ujetniki« v Vatikanu, kakor so se sami smatrali do lateranskega pakta med Mussolinijem in papežem Pijem XI. Krasota vatičanskih palač in sveti muzeji, cerkev sv. Petra s prekrasnimi kolaradami, vatičanski vrtovi, vse to ne pripada sami osebi papeževi, temveč njegovemu imenu. Večina zadnjih papežev je živela skromno, brez osebnih zahtev in potreb.

Papež Pij X. je papežev zasebno stanovanje premestil iz uradnih sob prvga nadstropja v tretje. Kakšna razlika je med obema nadstropjema! Spodaj, kjer papež dela in sprejema, so prekrasne dvorane z marmornatimi tlemi, pokritimi z dragocenimi preprogami; preproge pokrivajo stene in stropi so pozlačeni. V teh sobah je malo, toda dragoceno pohištvo, zgoraj pa, kjer papež spi oziroma stanuje, je vse tako skromno, kakor bi tu stanoval kak župnik in ne papež.

Skozi malo predebo pridemo v malo večji prostor, kjer so na velikih podolgovatih omarah razstavljeni darovi, ki jih vsak dan prejema papež: mali darovi vernikov, lepo izdelana spominska darila in še druge dragocene stvari.

Papežev zasebno življenje je zelo skromno

Stopimo še skozi ena vrata: tu je jedilnica z mizo, stoli in omara, kakor v vsaki meščanski jedilnici. Poleg jedilnice je papeževa delovna soba, s skromnim pohištvo, dalje spalnica z dvema oknom, eno obrnjeno proti cerkvi sv. Petra, drugo proti mestu Rimu. Posteljo iz med pokriva damastno pregrinjalo. Nad umivalnikom je edino zrcalo v papeževem stanovanju. Poleg spalnice je kopalnica. Sedanj papež je svoje prvo bivanje v Castel Gandolfo (1929) izbral, da je dal svojo kopalnico moderno preurediti. Pri tej priliki so prenovili in preuredili tudi ostale prostore, ki pa niso spreminili svojega značaja. Papirne tapete so ostale še nadalje v velikem nasprotju v spodnjih sobah, ki so preobložene s pregrinjali iz damasta.

V svojem stanovanju spi, je in dela Sveti Oče sam zase. V tej okolici ne sprejema nikogar, niti svojih bližnjih sorodnikov. Samo njegova dva tajnikava vijoličasti obleki, njegov služabnik s precej ponošenim frakom in slučajno še kakšen hišni sluga eme skozi njegovo stanovanje.

Sveti Oče vstaja pozni in poleti vsako jutro ob pol sedmih. Svojo jutranjo toaletto opravi sam brez služabnika. Tudi brije se sam.

Jutranja maša

V mali kapelici, nekdanji spalnici papeža Benedikta XV. bere vsako jutro sveto mašo ob pol 8. Pri maši mu ministri vedno eden njegovih tajnikov. Potem zajtrkuje: kavo z mlekom in kruh. Ob pol 9 se spusti z dvigalom v drugo nadstropje v uradne prostore in tam začne svoje dnevno delo. Tu ga že pričakuje državni tajnik. Za časa razgovora z državnim tajnikom, ki traja včasih precej časa, se zbirajo v predsobi osebe, ki so bile povabljene za ta dan in imajo dovoljenje za avdienco. To so važne cerkvene osebnosti, ki v gotovih časih pridejo poročati papežu svoje delovanje in prejmejo od njega navodila. To so državni, diplomati, predstavniki raznih držav pa tudi priroste osebe, katerim se pripisuje večja važnost. Dnevno je vpisanih za sprejem v avdienco pri papežu kakih deset oseb, ki jih je treba sprejeti na vsak način.

Pri takšnih zasebnih avdiencah sprejema papež večkrat tudi romarje. Takšni sprejemi so se začeli še v času »ujetništva« v Vatikanu in se nadaljujejo tudi po znanem lateranskem sporazumu iz l. 1929. Ko so bili papeži še svetovni gospodarji, so jih videli vsi, ljudstvo in tuji večkrat, tako pri svečani službi božji, pri blagosloavljanju z balkona cerkve sv. Petra, ali kadar so se prikazali v javnosti pri

izvrševanju državnih poslov kot gospodarji svoji zemlji. Papeža Pija IX., niti njegovega naslednika Leona XIII. verniki niso videli. Šele papež Pij X., ki je sam izšel iz preprostega ljudstva in ki mu je bilo priprosto ljudstvo pri srcu, je odredil, da sme priti k njemu vsak vernik, ki ga želi videti.

Papež Pij X. je uvedel avdienco, za katere je zadostovalo priporočilo domačega župnika vsakega vernika.

Sprejem romarjev — okno v svet

Nasledniki papeža Pija X. so obdržali to navado. Za časa papeža Pija XI. so bile sprejete v avdienco vsak dan cele procesije romarjev iz vsega sveta. Vsakemu izmed romarjev je ponudil roko, okrašen s prestanom v poljub. Za časa »Svetega leta« leta 1933 je bilo sprejetih tisoče in tisoče vernikov v prekrasnih dvoranah drugega nadstropja vatičanske palače. Piju XI. so svetovali zdravniki — etar je bil že skoro osemdeset let — naj omeji svojo avdienco z ozirom na zdravje. Papež pa jim je odgovoril, da ne bo zaprl »okno v svet«, kakor je imenoval te sprejeme. Pri neki priliki mu je nek športnik rekel, da bi bilo dobro, če bi skrbel za svoje zdravje s športom, nakar mu je papež odgovoril: »Ti sprejemi so moj šport.«

Ta »šport« traja včasih od poldne pa do štirih popoldne in šele potem more iti papež v svoje stanovanje na kosilo. Do smrti papeža Benedikta XV. sta bila dva kuharja v službi Svetega Očeta, kot zadnji spomin na papeže iz renesančne dobe, ko so prirajali svečane pozidine, na katerih je bilo včasih povabljenih tudi po 300 oseb. Pij XI. je svoj jedilni list poenostavil in je zaupal kuhinjo redovnikom iz Wiesbadna. Papežu zadostuje malo juhe, mesa ali ribe, nekaj sadja in eira.

Po stari tradiciji obedi papež vedno sam. Eden njegovih tajnikov mu ta čas dela družbo, bere časopise ali pisma, ki prihajajo od vseh strani sveta. Seveda ne pridejo vsa ta pisma v papežev roko.

Ob štirih in pol popoldne gre papež na izprehod v vatičanske vrtove. Straže dajo znamenje, da se izprazni poti v vrtu. Izprehod v avtomobilu

Časopisi nekdanj in danes

Prvi časopisi so se pojavili precej pozno. V stari dobi je en sam narod imel časopise. Pa ne, da bi to bili Grki, radoveden in klepetav narod. Tem tega ni bilo potreba, ker je bila država mala. Novice so se razširjale ustmeno med brezposelnimi Atenci. Z vprašanjem: »Kaj je novega?« — »Filip je umrl!« — »Ne, samo bolan je.« Vsek je vedel povedati kaj novega.

Prvi svoj časopis so imeli Rimljani. Dolgo časa so se zadovoljevali z »albumom«, katerega so obešali na vrata stanovanja najvišjega duhovnika (pontifex maximus). To je bila široka bela plošča, kamor so zapisovali imena konzulov tekočega leta. Na ploščo so zapisovali tudi druge važne dogodke: odločbe senata, narodne skupščine, svečane ceremonije, bitke, čudeže, nesreče in epidemije. Tako so Rimljani črpali novice iz tega »albuma«. Koncem vsakega leta so spravili »album« v arhiv, kjer je nastajala zbirka »Annales maximi«.

Časopisi v Rimu

Vendar vse to ni zadovoljilo radovedne Rimljane. K areči so tudi privatniki razstavljali svoje plošče, s katerih so ljudje zvedeli o manjših dogodkih trgovskega in industrijskega značaja. Nekateri spretni, znani in zvit ljudje so tedaj ustanovili že neke vrste društvo reporterjev te dobe. Po dogovoru so se razšli po mestu in tu razširjali vesele

in žalostne novice. Imenovali so jih tudi »substratni«, ker so imeli svoje glavno shajališče pri Brostru.

Vse to pa je bilo zelo malo podobno časnikarstvu. Cezar, ta pametni politik, je prvi začel važen razširjanje vesti in je leta 59. pr. Kr. izposloval, da se je publiciral po en zapisek iz »aktov senata in rimskega ljudstva«. Potem so začeli objavljati poročila iz senatorskih in ljudskih skupščin. Takšne beležke so pripravljali »notarji« ali stalni stenografi. Poročila so imenovali »Acta senatus«.

»Acta senatus« so ljudje najbrže brali z velikim veseljem, da so kmalu postala »Acta diurna« ali »Acta populi«.

»Acta populi«

»Acta« so poročala o različnih dogodkih: o požarih, o sijajnih pogrebi, o javnih svečanostih, o različnih ceremonijah in cirkuških prireditvah. Cripianus Hilarus je prišel v spremstvu svojih 73 sinov, da prinese žrtev Kapitolu; nek zvesti pes je poskušal rešiti mrtvo truplo svojega gospodarja iz reke, kamor ga je vržl krvnik; neki Feliks oboževatelj, kočijaž rdeče estranke v cirku je napravil samomor, ker ni mogel preživeti smrti svojega ljubljena itd. itd. Spet lahko potrdimo staro resnico »Pod soncem ni novega«. Neumnosti. Toda ljudje berejo radi neumnosti, ki so jih uvrščali med dnevne dogodke, kadar je bilo preveč nevarno pisati o političnih dogodkih.

Nadalje so izdajali plošče ljudje, ki so hoteli doseči naklonjenost ljudstva. »Operarii« ali ročni delavci so urejevali časopise, kjer so pripisovali tudi svoje originalne vesti.

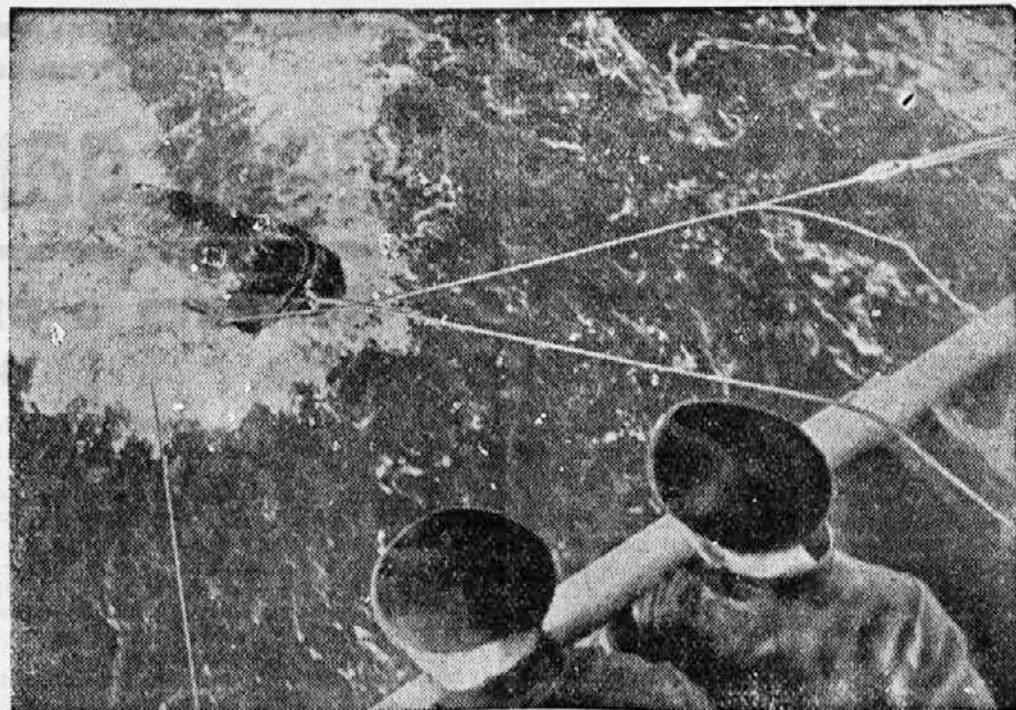
Ljudje so »Acta« prepisovali in jih pošiljali svojim prijateljem v provincijo. Vse se je ogrevalo za branje časopisov, čeprav razumemo Juvenalov verz — veliko rimskih gospa se je zabavalo z dolgim branjem časopisov, medtem ko so bitali v njeni prisotnosti nerodno sobarico ali leno gospodinj. Legijonarji v Egiptu niso strpeli brez »Acta«.

»Acta« se vendar niso mogla povsem razviti. Pošta je obstajala samo za državnega poglavarja in tudi tiskaren ni bilo. Tudi če je človek narekoval besedilo dvanaestorici sužnjev, je razpolagal le z malim številom »Acta«. Politiki so imeli veliko vero v važnost časopisa, kjer so lahko s svojimi idejami vplivali na mišljenje ljudstva.

Srednji vek

»Acta« so izginila, ko so začeli prihajati barbari v deželo. Naši predniki so izvedli svetovne novice od potujočih pevcev, ki so pripovedovali, kaj so elišali ali videli na lastne oči. Prav tako so prenašali vesti romarji v daljne kraje, rokodelci, ki so potovali okoli Francije so igrali vlogo »informativcev«. To je bila samo ustmena kronika in nič več.

V renesančni dobi že najdemo sledi časnikar-

Takole nemška mornarica lovi mine

stva. Karel VIII. je po svoji ekspediciji v Italijo dal tiskati prava »poročila« in in »Izvečke pism iz vzhoda« so prodajali po vsem Parizu. V Benetkah je Svet desetorice objavljali »Notizie serte« ali »Fogli d'avviso«, kjer so poročali o diplomatskih poslih in vojnih dogodkih. To so bile predvsem okrožnice, ki se običajno pošiljajo samo poslanikom in velikim osebnostim republike. Ljudstvo ne izve nikoli za njihovo vsebino.

Ob koncu XII. stoletja je začela izdajati v Augsburgu bogata trgovska hiša »Ordinari Zeittungen«, trgovska pisma za številne zastopnike, ki jih je imela po vsem svetu. V »Ordinari Zeittungen« so dajali važna in koristna poročila o poljedelstvu, o trgovini in o finančni situaciji. V to dopisovanje so uvrščali pisma v italijanskem, latinskem in še drugih jezikih. Seveda so bila ta pisma pisana in rezervirana samo za zastopnike te trgovske hiše in nekatere zaupnike.

Novejša doba

Potem se je časnikarstvo začelo razvijati zaradi pritiska novih dogodkov. Proti katoliški cerkvi se je začel boriti protestantizem.

Iz skrivnih tiskaren so izhajali lističi, ki so se lahko ekirli in razširjali. Oblast ni mogla z nobeno grožnjo preprečiti razširjanja teh listkov po vsej Evropi.

Leta 1605. je dobil Abraham Verhven v Antverpsu dovoljenje, da sme izdajati »najnovejšo vesti, zmage, obkolitve ali zavzemanje mest«. Takrat so se rodile »Wekelyke Tydnieke«, ilustriran časopis, ki je kmalu začel izhajati tedensko. Nato je leta 1612. Nathaniel Butter osnoval v Londonu »Weekly News« (Tedske novice), ki so imele zelo velik uspeh. Leta 1631. pa je začel izhajati v Parizu »Gazette«, ki ga je začel izdajati neki francoski zdravnik, podjeten in bister mož, po imenu Renandot. Ta je takoj uvidel, da je treba ljudje zalagati vedno s svežimi poročili in s tem je ustvaril tudi osnovne temelje modernemu časnikarstvu.

Časopis in njegova važnost

Danes skoraj ni človeka, ki se ne bi zanimal za dnevne domače in svetovne dogodke. Zabavno je gledati ljudi, ko pridejo jutraj na ulico. Vsek ima v rokah časopis, delavec in uradnik, ki hitita na svoje delo, študent in brezposeln.

Isto se ponavlja opoldne in zvečer. Saj je vendar treba vedeti, kakšni so tečaj na borzi, kdo je morilec bogatega bankirja, treba je vedeti, kdo je bil izvoljen za predsednika vlade, kdo za poslanca.

Gaston Boissier je dobro povedal: »Kdo bi se mogel danes odreči zadovoljstvu branja časopisa? Branje je postalo naravna potreba kot sta jed in pijača. Občinstvo ni zadovoljno, da dobiva časopise jutraj in zvečer, v Parizu na primer so časopisi, ki izhajajo vsako uro in ee najdejo ljudje, ki jih kupujejo samo, da bi bili bolj obveščeni. »Časopis« je sila s katero morajo računati močniki. Časopis je vzel pod svoje okrilje vse javne manifestacije socialnega in intelektualnega življenja, časopis vlada književnosti, v časopisih odkrivajo svoje misli pesniki, pisatelji romanov in dramatik. Vsi ti objavljajo v časopisih članke namesto, da bi pisali ganljive drame. Vsek se danes hoče imenovati »časnikar«.

Časopis je podoben ljudskemu glasu, za katerega je nekdo rekel, da je nekaj najboljšega in najlepšega. Časopis zagovarja in brani najplemenitejše stvari, pa piše tudi najhujše klevete, brani svobodo, priblija na križ pravico in postavlja na prestol krivico, hrani bralca z »racami«. Veliko je časnikarjev, ali malo redkih talentov, katerim se ljudje klanjajo.

Časnikarstvo je slava in rak-rana. Časnikar lahko govori o vsem, čeprav se ni nič učil. Tiek je skratka oblika književnosti, ki jo občinstvo najbolj ljubi in ceni.

Nemški smučki mojster Jenewein daje ženskim obhudo. podpise med zadnjimi tekmami v Ga-Pa

Kako postanem energičen?

»Mir!« je mrmral Billy. »jaz sem energičen, jaz hočem biti energičen, jaz moram biti energičen!« Gospodinja se je prekrizala, umaknila v kuhinjo, prepričana da z Billyevimi možgani ni vse v redu. Čez nekaj dni je Billy menil, da je zrel za drugo poglavje. Tam je stal: »Energija, ki smo si jo pridobili z avtokoncentracijo, naj zdaj deluje na kakšnega sočloveka. ki ga hočemo prisiliti, da nekaj stori, oziroma opusti. Svojo voljo koncentriramo na zaželeno udejstvovanje, zapremo levo oko, iztegnemo levi kazalec v smeri osebe, na katero hočemo vplivati, in zremo srepo skozi desno zenico v levo oko te osebe. Pri tem ne izpregovorimo nobene besede, kljub temu pa bo poskusna oseba zaradi prenosa volje točno vedela, kaj je storiti, in se v nobenem primeru ne bo mogla zapovedi ustavljati. Za ta poskus je potrebna čim večja avtokoncentracija!« Billy je nekaj dni vestno vadil pred zrcalom, dokler ni po njegovem mnenju desna zenica postala dovolj srep. Potem je odšel v banko. Opogumil se je in s tresočimi koleni, toda svest si svoje naloge, vstopil v ravnateljevo pisarno, ne da bi potrkal. »Kaj želite?« ga je nemilostno vprašal močno zaposleni gospod, ki ni imel nikdar časa. Billy je koncentriral vso svojo pozornost na povišanje plače, zaprl levo oko, iztegnil svoj desni kazalec v smeri gospoda ravnatelja in vprl svojo desno zenico srepo v njegovo levo oko. »Ali ste znoreli?« je zakričal

ravnatelj. »Zdi se mi, da imate preveč časa za neumne šale, očitno ste predobro plačani, glejte, da izginete!« Ves potrt se je umaknil iz ravnateljeve pisarne.

Toda ko je Billy nezmotljivo brošuro še enkrat prebral, je prišel do spoznanja, da je bila neuspeha kriva premajhna koncentracija. Zdjaj je imel že izkušnje, pa je sklenil, da bo ponovil poskus z lepo Miss Alice. »Billy, koliko je ura?« ga ta hip vpraša Alice. Billy je koncentriral svojo energijo na ljubezen lepe Alice, zaprl levo oko, iztegnil desni kazalec proti dražestnemu objektu in srepo pogledal v plavo oko lepe tovarišice. »Billy«, je rekla Alice, »da ste osel, sem že zdavnaj vedela, zdaj pa ne nehajte skiliti!« Toda Billy je podvojil svoje napore in se pri tem približal Miss Alice. In tedaj je počilo enkrat po levi in enkrat po desni strani, in Billy je imel dve zausnici. Kaj je hotel v svoji nesreči storiti? Vzel je nesrečno brošuro in se podal z njo v trgovino Mr. Humbuga, da bi rešil vsaj svojih 8 dolarjev in 20 dolarjev za bolečine. »Gospod,« je rekel Mr. Humbugu, »zdaj študiram Vašo knjigo že štirinajst dni. Zaradi Vas sem se zameril ravnatelju moja izvoljenka me ima za idiota, energije imam pa še manj kakor prej. Dajte mi moj denar in objavljnih 20 dolarjev ter vzemite svojo sleparsko knjigo nazaj!« Kaj takšnega se Mr. Humbugu še ni pripetilo. Njegov obraz se je zamračil; ježno je spregovoril: »Mladi mož, ali mislite, da sem znorel, da bom metal svoje denar skozi okno? Prečitajte 12. poglavje moje zanimive brošure »Varčni trgovci, in sploh kako si upate tako

govoriti z menoj? Če se v svoji lenobi niste dovolj ukvarjali z mojo knjigo, kako si upate za to mene kriviti? Sleparska knjiga pravite? Vi zelenec Vi, ven, ampak hitro!« To pa je bilo za Billyja preveč. »Vi nesramni slepar,« je zavpil. »Najprej obljudite zvezde z neba, če pa ostane človek brez energije, potem ga hočete še ven vreči! Tu imate svojoje Conéja, tu svoje indijske fakirje, tu svojo avtokoncentracijo!« In Billy se je z divjim krikom vrgel na novo brošuro Mr. Humbuga. Z obema rokama je vsakikrat raztrgal po 10 kosov, razgrizel jih je z zobmi, se šel z njimi nogomet, dokler niso bili vsi izvodni uničeni. Potem se je spravil še nad ostale knjige, deževalo so odlične brošure, polomil je police in omare, razbil železno blagajno in demoliral vso trgovino. Končno se je ves divji vrjel še nad Mr. Humbuga in ga zboksaj po vseh pravih umetnosti ter se ni pomiril prej, dokler ga niso trije stražniki s težavo uklenili. Ko se je nekaj tednov pozneje moral Billy zagovarjati pred sodiščem zaradi lahke telesne poškodbe in zlonamernih stvarnih poškodb, je pripovedoval svojo žalostno zgodbo in vedno znova dokazoval popolno pomanjkanje energije. Kljub temu pa so se vsi v dvorani bahljali, in še celo prečastiti gospod sodnik se je smehljaj, ko je Billyja zašil pogojno na en mesec in na plačanje stroškov. Končal je svoj govor z besedami: »Upam, da Bog ne bo dovolil, da bi se v našem doslej tako mirnem mestu v bodoče ponavljali primeri popolnega pomanjkanja energije!«

K O N E C.

Ruski kmet in delavec, ki ju ženo v klavnico: »... in naj vedo, da bodo naše kroglo dobili naši lastni generali...« — (Iz »Internationale«, komunistične himne in himne Sovjetske Rusije.)

Naročajte Slovenski dom!